

ИНТЕГРИРАНА СТРАТЕГИЯ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА КОРУПЦИЯТА И ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ

Като отчита необходимостта от нов обществен консенсус за превенция и радикално противодействие на корупцията и организираната престъпност, който да обедини около националните приоритети обществото, бизнеса, профсъюзите, гражданските организации и медиите, правителството заявява решимостта си за категорични и системни действия срещу тези негативни явления.

Престъпните схеми и корупционните прояви са недопустими като основен или паралелен източник на доходи, начин на мислене и поведение в обществото. Корупцията и организираната престъпност не само са в ущърб на икономиката, но и компрометират демократичните институции на държавата. Те са заплаха за сигурността на личността и собствеността, препятстват развитието на демократичните процеси и свободната конкуренция и пречат на ползотворното членство на България в Европейския съюз.

Всички форми на корупционна дейност, особено злоупотребата с власт за лично или групово облагодетелстване, накърняват нормалното функциониране на държавата, увреждат ефективността на преразпределителните ѝ механизми, влошават качеството на публичните услуги, нарушават принципите на социалната справедливост и ограничават правата на гражданите.

Същевременно организираните престъпни структури все повече координират усилията си за натрупване на капитали и оказване на влияние, включително чрез разнообразни корупционни практики. Дейностите, свързани с извършване на икономически престъпления, производство и трафик на наркотици, трафик и експлоатация на хора, контрабанда, производство и разпространение на неистински парични знаци и документи, киберпрестъпления, пране на пари, както

и тероризмът, са едни от основните заплахи за сигурността на гражданите и демократичните устои на обществото.

Корупцията и организираната престъпност се развиваха успоредно с политическите и социално-икономическите промени, свързани с трансформиране на собствеността от държавна в частна, преминаване от централизирана към свободна пазарна икономика и същевременно намаляване възможностите на правозащитните органи. Процесът по промяна на собствеността се осъществяваше в редица случаи при липса на прозрачност, ясни правила и защита на обществения интерес. Изоставането на законодателството от новите обществени отношения или отсъствието на последователност за неговото ефективно прилагане се използваша за неправомерно повишаване на личното благосъстояние от отделни лица и групировки. България се оказа в икономическа, финансова и социална криза, съпътствана от смяна на личните и обществени ценности. Наследената от години безотговорност към държавната собственост се трансформира в апатия към държавността като цяло. В обществото се формира пасивно несъгласие към прояви на корупция и организирана престъпност, но и толериране на корупционни практики при личен интерес. Високият праг на търпимост към тези явления улесни тяхното развитие, което от своя страна породило проблеми в управлението на държавата и недоверие на европейските партньори към страната.

Липсата на последователно реализирана политическа воля до голяма степен предопределяше незадоволителните резултати в противодействието на корупцията и организираната престъпност. В последните години бяха разработени стратегически документи и предприети отделни мерки. Търсеше се подобряване на координацията, взаимодействието и екипния принцип на работа, както и на оперативността в съвместните действия. Въпреки това България не реализира осезаем напредък в борбата с тези негативни явления.

Правителството извежда като един от основните приоритети в държавното управление превенцията и противодействието на корупцията и организираната престъпност. Декларира волята, силата и амбицията да създаде

условия за изчистване на средата, която ги подхранва, и да я отвоюва за българското общество.

В изпълнение на поетите ангажименти правителството се води от основните принципи на правовата държава и на добрата управленска политика - върховенство на закона, отговорност, прозрачност, отчетност, своевременност, ефективност, сътрудничество и координация между институциите на законодателната, изпълнителната и съдебната власти.

Повратът към решителна и ефикасна борба срещу двете явления изисква комплексен и последователен управленски подход, който да ангажира целия властови ресурс на държавата и да използва всички методи и механизми за превенция и противодействие - регулаторни, административни, контролни и наказателни.

Приоритетна политика за реализирането на стратегията е изграждането на трайно сътрудничество между държавните институции, гражданското общество, медиите и бизнеса.

Настоящата стратегия заявява целта, очертава подцелите и насоките за ограничаване на корупцията и организираната престъпност на всички нива на държавната власт, местното самоуправление и бизнеса и отговаря на желанието на българското общество да живее в сигурна среда, без тези противоправни явления.

Целта на стратегията е създаване на доверие на българските граждани към правовия ред и държавността, както и на европейските партньори и чуждестранните инвеститори към България чрез целенасочени, системни, последователни, решителни и професионални действия във всички области на държавната власт за:

- недопускане на корупционни практики и прояви по високите етажи на държавната власт и местното самоуправление и прекъсване на възможностите за връзка между организираната престъпност, политическите партии и органите на властта;

- постигане на по-осезаеми резултати в борбата срещу масовите корупционни практики, които ощетяват гражданите, пречат на бизнеса и ерозират държавността;

- максимално ограничаване на организирана престъпна дейност, ефективно наказателно преследване и отнемане на облагите от нея;

- утвърждаване на България като надежден партньор при осъществяване на политиките за свобода, сигурност и правосъдие със свой принос за защитата на финансовите интереси на Европейския съюз;

- преодоляване на нравствено-поведенческата криза в страната, изграждане на доверие в ценности като почтеност, нравственост и солидарност и утвърждаване на устойчива ценностна система в обществото с нагласи за нетърпимост към корупция и престъпност.

Основният инструмент за противодействие на корупцията са превантивните действия. Те са свързани с ограничаване на факторите, които я създават, както и с формиране на ясна и безкомпромисна позиция на всеки гражданин за борба срещу нея, особено с масовите ѝ ежедневни прояви. Необходимо е държавните институции, неправителствените организации, медиите и бизнеса да прилагат целия инструментариум на превенцията - от широкото дискутиране до възпирането на отделния гражданин от участие в корупционни прояви и ангажирането му за активно подаване на сигнали за корупционни практики и престъпления.

Същевременно при информиране на обществото за работата на правозащитните органи по конкретни случаи от особено значение е поддържането на баланса между откритост и стриктно спазване на изискването за неразгласяване на информация по разследването. Опазването на конфиденциалността осигурява ефективността на наказателното правосъдие, безопасността на активните участници в наказателния процес и е гаранция за сигурността и спокойствието на лицата, които изявяват гражданска позиция чрез подаване на сигнали срещу престъпни прояви.

Превантивните действия за борба срещу организираната престъпност са свързани със системно събиране и анализиране на изпреварваща информация за подготвяни престъпни деяния, както и със създаване на среда, която да затрудни и ограничи функционирането на организирани престъпни структури.

За постигане на заявената цел и подцели стратегията определя следните насоки за законодателни, административни и организационни действия, както и дейности, свързани с международно сътрудничество:

Създаване на стабилно и непротиворечиво законодателство, което да съответства на обективните обществени явления, международните правни стандарти и най-добри практики. Промените в нормативната уредба да се предхождат от анализ и оценка на действащото законодателство и от идентифициране на пропуските, които позволяват извършването на дейности във вреда на държавата и обществения интерес.

Постигане на висока степен на прозрачност на управленския процес и засилване на гражданския контрол. Повишаване на откритостта при предоставянето на публичните услуги, управлението и разпореждането с държавно и общинско имущество, процедурите за възлагане на обществени поръчки и за предоставяне на концесии, управлението и усвояването на средства от европейските фондове и програми. Прозрачност в прилагането на процедурата по назначаване на длъжностните лица и стриктно следване на ясни правила за професионално поведение, оценяване и развитие.

Осигуряване на пълна прозрачност при финансирането на политически партии и предизборни кампании.

Разработване на нова наказателна политика, ускоряване на реформата в наказателното правораздаване и постигане на бърз, ефикасен и прозрачен наказателен процес за гарантиране сигурността на гражданите и за защита на европейския обществен ред.

Поддържане на ефективна система от институции за реализиране на държавната политика за превенция и противодействие на корупцията и

организираната престъпност. Укрепване на взаимодействието и подобряване на координацията. Непрекъснато професионално обучение и повишаване квалификацията на длъжностните лица.

Подобряване на ефективността в работата на контролните органи на централно и местно ниво и засилване взаимодействието им с правозащитните институции. Създаване на условия за обективност, безпристрастност и висок професионализъм в дейността на специализираните контролни звена в изпълнителната власт.

Качествено управление на информационния ресурс и използване на интегриран подход при информационното осигуряване. Адаптиране на националните информационни системи към общите стандарти за обединяване и постигане на съвместимост с европейските бази данни.

Ограничаване на възможностите за извличане на облаги и легализиране на приходи от престъпна дейност, както и нейното финансиране, с оглед намаляване мотивацията и капацитета на организираните престъпни групи. Усъвършенстване на правните инструменти за своевременно идентифициране, проследяване, замразяване и отнемане на имущество, придобито от престъпна дейност.

Подобряване на механизмите за сътрудничество с правоохранителните органи на чуждестранните ни партньори за ефективен обмен на информация и провеждане на съвместни операции. Насърчаване на двустранните, регионалните и международните инициативи за противодействие на транснационалната организирана престъпност и корупцията.

Формиране на устойчиви нагласи и активна гражданската позиция в обществото за намаляване на толерантността към корупция и организирана престъпност чрез използване капацитета на образователните политики и комуникационни кампании.

Интегрираната стратегия за превенция и противодействие на корупцията и организираната престъпност и дейностите по нейното реализиране

са ключов елемент от общодържавната политика за гарантиране на обществения ред и защита правата на гражданите.

Възможни рискове по изпълнение на стратегията са: липса на последователност или колебание при изпълнение на задачите; липса на оптимална организация и взаимодействие; пасивност на гражданското общество; недостатъчно финансово и материално осигуряване; недостатъчен административен капацитет; вътрешна съпротива на засегнатите от корупция звена; нестабилност на нормативната уредба и честа реорганизация на правоохранителните органи.

Преодоляването на рисковете по изпълнение на стратегията е задължение на цялото общество и най-вече на властите и длъжностните лица.

Постигането на желаното зависи от волята на всеки гражданин и от дейността на органите на държавната власт и управление, които при изпълнение на своите задължения се позовават на българското законодателство, европейските правни норми и Всеобщата харта за правата на човека. Реализирането на стратегията е израз на споделянето и утвърждаването на ценности като свобода, сигурност и справедливост в българското общество.

Стратегията е документ с отворен характер и се актуализира периодично въз основа на отчет-анализ по изпълнение на мерките, заложи в Комплексен модел за превенция и противодействие на корупцията и организираната престъпност в частта, в която двете явления взаимно се припокриват, и План за действие за превенция и противодействие на организираната престъпност, както и въз основа степента на постигане на дейностите по целта при отчитане динамиката на обществените потребности и очаквания и променящата се ситуация и заплахата.